

(א) וגיטין כג: ושי"א;
 (ב) פנחס כו מד: א, נדפס"י
 שלח ה'ה, ד) גי'ן, (ה) י"ל
 דכפטיס.

תורה אור השלם

1 וְיָדְבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף אֶת יְהוֹשֻׁעַ לְאֹמֵר מִדַּע נִתְּתָה לִי נִזְלָה גּוֹרֵל אֶחָד וְחָבַל אֶחָד וְאָנִי עִם רֵב עַד אֲשֶׁר עָד בְּהַ בְּרַבְנֵי יוֹ?
 2 וַיֹּאמֶר אֱלִיָּהוּ יְהוֹשֻׁעַ אִם עִם רֵב אֶתְּהוּ עִלָּה לָךְ הַיְעָרָה וּבְרֵאתָ לָךְ שֵׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהַרְפָּאִים כִּי אֵין לָךְ הַר אֶפְרַיִם: יְהוֹשֻׁעַ יוֹ יוֹ

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אלף וכו'
 זין רב למעט וכו' זה כוונתו.
 ר"ב ע"ל כ"ס דף קכ"ב:
 (ב) ד"ה לזכות וכו' לזכות היער ולגור שם ועדין:

מוסף תוספות

א. אלא למאן דאמר הארץ נחלקה מאי בין רב למעט וכו' רב למעט ואי משום דע"י החזרה חזרו ליהויה שוה הא מילשמות מטות אבותם ינחלו נפקא. מ"ס ר"ד.
 ב. משום דהוה נפשי משאר שבטים ולא שקול לחולקא אלא כחד משאר שבטים. יד. רמב.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קוח.

אלא למאן דאמר לבאי הארץ. נחלקה הארץ מאי בין רב למעט וכו' רב למעט ואי משום דע"י החזרה חזרו ליהויה שוה הא מילשמות מטות אבותם ינחלו נפקא. מ"ס ר"ד.
 ב. משום דהוה נפשי משאר שבטים ולא שקול לחולקא אלא כחד משאר שבטים. יד. רמב.

אלא למאן דאמר לבאי הארץ נחלקה מאי בין רב למעט וכו' רב למעט ואי משום דע"י החזרה חזרו ליהויה שוה הא מילשמות מטות אבותם ינחלו נפקא. מ"ס ר"ד.
 ב. משום דהוה נפשי משאר שבטים ולא שקול לחולקא אלא כחד משאר שבטים. יד. רמב.

אלא למאן דאמר לבאי הארץ נחלקה מאי בין רב למעט וכו' רב למעט ואי משום דע"י החזרה חזרו ליהויה שוה הא מילשמות מטות אבותם ינחלו נפקא. מ"ס ר"ד.
 ב. משום דהוה נפשי משאר שבטים ולא שקול לחולקא אלא כחד משאר שבטים. יד. רמב.

אמר

דמצית למימר דלא היה דלא שקיל רודיא היה דלגבי בני יוסף משום הכי כתבינהו ריעצה טובה קמ"ל וכי אבל אי לאו הכי לא כתבינהו: שחוי בחלקיהן. שירשו חלקן המגוינין: מאן דמקשי מתלונינם למרגלים בחד קרא סבירא ליה הוה להו חלק בארץ דכי היכי דלגבי מרגלים ירושע וכלב נטלו חלקם כדאמר מרגלים למרגלים (ש[ל] הכי נמי נטלו חלק [של] מתלונינם. מאן דלא מקיש מתלונינם למרגלים סבירא ליה דלא הוה להו חלק בארץ כלל. דהניא אבינו מח בבורה והוה לא היה בתוך כל הני וכל הני מרגליהו מקיש מתלונינם למרגלים לומר דלא הוה להו חלק בארץ כלל. דהניא אבינו מח בבורה והוה לא היה בתוך כל הני וכל הני מרגליהו מקיש מתלונינם למרגלים משום הכי ירושע וכלב נטלו חלקם כדאמר: וכו'. ותנא קמ"ל לא מקיש אותן ומתבאר ודא הוה חלק קאמרי' ירושע וכלב נטלו חלקם ולא מאחריני: היינו דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה שיתא דשיתא בתי אבות לבינו אביעור לבני חלק לבני פרים לבני סכס לבני חבר ולבני שמידע' א שיתא דכל הני מוציא מוצרים הוה ארבעה דידהו של בנות צלפתא שהוה היה מיוצאי מוצרים ותנן במבתי בנות צלפתא נטלו ג' חלקים חלק אביהן שהיה מיוצאי מוצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ונטלו ג' חלקים לפי שצלפתא היה בכור. ומהני. ואתו חלק עשירי מקשיני לקמן ומתוך חד ונתנו דאבא הוה ליה מיתא ונטלו חלק אחד מירושע שהיה הוא מיוצאי מוצרים היה חבלי מנשה י חלקים: אלא למאן דאמר לבאי הארץ: נתחלקה תמיני הוה שיתא דשיתא בתי אבות שיתא דידהו דמתני' הרי ט': אלא אית לך למימר. וידהו עשרה חד אחא הוה ליה לצלפתא דמית בלא בניס ונטלו חלקו הרי ג' חלקים לה נמי למאן דאמר לבאי הארץ תמיני אחי הוה ליה לצלפתא ומתו ונטלו בנותיו חלקן הרי י': וזו נחלת אביהן. ממש: בתוך אחי אביהן. ירושע בנכסי חפר אבי אביהן: והעברתו חלק אחד מירושע חלקו אחי אביהן ונתנו להו: דכתיב נתון נתן. מיתא הוא ומיתא דייק אחי אביהן: ולמאן דאמר תרי אחי דאבא. מפי' ליה מתתן ונתלה ידותיו דלא צריך למכתב: קרא. דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

ורמאן דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

דמוסר כ נה: ז"מ פד. מוטה ל, (ט) [ע"י פשטי' דמוטה לא ד"ה לא מקשינ' ונתוספות ד"ה וכי יודיע', (א) [פנחם כו ג, (ז) ונמצד טו,]

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה

תורה אור השלם

- 1 בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות יצירה עלי שור- בראשית מט כב
- 2 הפלאך הנאל אתי מקל רע יצחק את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידעו לית בנדרה יצחק:
- 3 ויהושע בן נון וכלב בן יפנה היו מן האנשים החסדים והנאמנים והגדלו וראו את הארץ:
- 4 כי אמר יי ליה מות יצחקו במדבר ולא עומתו מקום איש בן אם קלב בן מנשה ויהושע בן נון:
- 5 אבינו מת במדבר והוה לא יקה בתוך העדה הנעדרים על יי בעדת קרח כי בחטא מת ויבנים לא היו לו: במדבר כו ג
- 6 ויפלו חבלי מנשה עשרה לבד מארץ הגלעד ויהושע אשר מעבר ירדן: ויהושע יז ה
- 7 בנות צלפתא דברית יתן תתן להם אמות נחלה בתוך אחי אביהם ותעברת את נחלת אביהן לקן: במדבר כז ז

הגהות הב"ח

- א) רשב"ם ד"ה ומי וכו' א"ל או בני בני חפר:
- ב) ח"ט ד"ה ומי וכו' לנאי ומי ואין לפשר דלענין חלק סבירה קאמרי הכי דלא יי הכי:

מוסף רש"י

- עולי עין. מוטלוקן מן העין עולה שולמת כפן (בכרות)
- א"ל: לענין ע"ל אצות ולא העין עולה כפן (שם)
- ע"ל נמעלה מן העין והיא מלמטה שהיא אולם יטל עלטע כפן (ב"מ פד. וכו') מסה ל"ז.

מוסף תוספות

א. בכרות חפר אבי אביהן. שש"ק. ב. שאם היה אביהן בעדת מרגלים לא היו נטולות חלק בכורה בנכסי חפר, דאי אבי אביהן קא ריתו חלק בכורה מאי עבידתיה. דכתיב יונה. ג. ח"ל מופי ר"ד: ובהורה לא מיתא לאוקומי שחן בני המרגלים יטלו חלק בכורה שחן באי הארץ ויחזירו למרגלים כרי להשוות החלקים, וירבאו יהושע וכלב ויטלו חלקים. זה אין לומר דא"כ נמצא שחן ירושע בני המרגלים ובני המרגלים כרי להשוות החלקים, דריש כפי"א. סבר דברה תורה כלשון בני אדם, דלוגתא דתנאי היא כדאי בב"מ (ל"א:).

י. כיון דלביא הארץ נתחלקה הארץ, שהיה אביהן לא היה מבאי הארץ: רע"ו יו"ט.

אמרו ליה **ורמאן** דאמר לבאי הארץ תרי אחי דאבא הוה וכו' דלא חסר ש' דכתיב ופלו חבלי מנשה עשרה י בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוה וכו' קא חשיב עשרה ואי צלפתא למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מום קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפתא מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוה כמה אלפים. אמר ליה